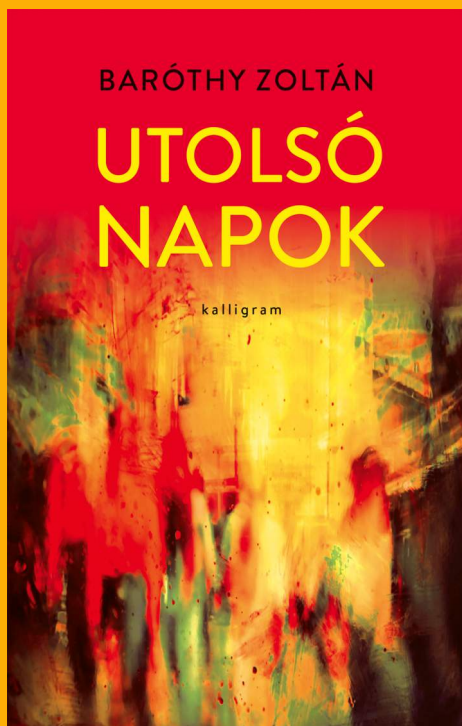

Könyv és könyvtár Baróthy Zoltán Utolsó napok című regényében

ábrázolásra. A regény szerint a nem tárgyi mellékleteket tartalmazó könyveket az 1990 előtti diktatúrában a politikai célból betiltott könyvekkel együtt zárták el a könyvtár látogatói elől. A rendszerváltoztatás után azonban az elzárás megszűnt,

és a politikaiakkal együtt a nem tárgyi mellékletet tartalmazó könyvek is elérhetővé váltak. Ezek begyűjtése és ártalmatlanítása a regény hőseinek fő célja. A beállítás lehetővé teszi az értelmezést, hogy kapcsolat vagy metonimikus azonosság állhat fenn a politikai célból elzárt, illetve a nem tárgyi mellékletet tartalmazó könyvek között; és az elzárás fenntartása lenne kíváncsú. A regény végkifejlete szelídebb megoldást sugall, lehetséges a nem tárgyi mellékletekként katalogizált szörnyek ártalmatlanná tétele a könyvek sérelme nélkül. És ahogy Eco óta megszoktuk, a nagy dolgok a könyvtáron belül dőlnek el.

A könyvtári funkciók és munkafolyamatok meglehetősen realizisztikusan kerülnek ábrázolásra. A könyvfeldolgozás útja, a jelzetadás, és az elvárt olvasói viselkedés mind azonos vagy közel azonos a valósággal. A szerző tapasztalhatóan élvezi, hogy részletesen mesélhet könyvtári eljárásokról, mely mesélés szükséges a cselekmény kibontakozásához, így a regényen belül sem idegen betoldásként működik. Pontosan a könyvtár működésének, aurájának ábrázolása az, amiért a könyvtári világ sokat köszönhet az Utolsó napoknak. A könyvfeldolgozási, jelzetadási ismeretek is tárgyai a regénynek, de arra is akad bőséges példa, hogy milyen típusú kérdésekre adnak választ az olvasószolgálaton, és mi az, amit már magának a látogató-

nak kell kiderítenie. Akár könyvtárhasználó, akár szakemberek számára segítheti a könyvtári világ megértését a regényt, és hozzájárulhat, hogy ne egy távoli és ismeretlen intézmény legyen, hanem olyan hely, ahol tudhatja, mi vár rá, miként tájékozódhat, mégsem mentes a varázslattól.

A könyvtári mindennapoknak része, hogy a könyvtár általános célú értelmiségi létértéként funkcionál, ahova tanárok és lelkesek járnak – nem is feltétlen olvasni, hanem hivatásukhoz kötődő elfoglaltságaikat végezni. A látogatók ugyanúgy egyedi, némileg megjósolhatatlan, de éppen ezért hihető módon viselkednek, mint a dekoncentrált dolgozók és a teljesítménykényszeres vezetők. Természetesen ábrázolásra kerülnek nem hízelgő részletek is, hiszen a tökéletlenség az emberi élet része, amit egyszerűbb természetnek elfogadni, mint befeszülni rajta. Ami specifikus kiderül a könyvtári világról, az alapján az Utolsó napok egy olyan pillér, ami a maga eszközeivel erősíti a kortárs kultúra és a könyvtári világ közötti hidat.

Görög Dániel

Baróthy Zoltán:
Utolsó napok

Pesti Kalligram,
Budapest,
2024

Ahogy egyetlen szakmának, úgy a könyvtárosi szakmának sem mindegy, milyen elképzelés él róla a kultúrában. A kultúrában élő nézetek fognak visszaköszönni a társadalmi hasznosságról szóló vitákban, és a szakemberhez forduló – vagy nem forduló – felhasználók viszonyulásában. A könyvtár és az irodalom viszonya ráadásul eleve egymásra utalt. Baróthy Zoltán Utolsó napok című, könyvtári közegben játszódó regénye 2024-ben jelent meg a Kalligram Kiadónál. Az első kritikai visszhangok pozitívak, így számolnunk kell azzal, hogy a könyvtárosságról alkotott képet az irodalomban és kultúrában befolyásolni fogja a regény.

A regényben ábrázolt könyvtárat Nemzeti Nagykönyvtár néven nevezik, de a nevének kivéve legtöbb jellemzőjében megegyezik a 2010-es évek végének OSZK-jával, a környező közterületek nevét, a szobabeosztást, és egyes belső poénokat beleértve.

Mint könyves témájú műveknél gyakran, az Utolsó napok-ban is fellelhető elem, hogy a könyvek valamivel többet hordozhatnak a leírt betűknél. A regény bonyolalmát azok a mágikus lények, „nem tárgyi mellékletek” szolgáltatják, amelyek az egyes könyvek kinyitásakor elszabadulnak, és potenciálisan vérengzeni, gyűjtögetni kezdenek. A könyvből kinyitás~olvasás hatására elszabaduló szellem metaforája tehát itt negatív kontextusban kerül